

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33742
Nom	Pràcticum II. Estudi i intervenció en contextos socioeducatius
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	25.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1307 - Grau de Pedagogia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1307 - Grau de Pedagogia	86 - Prácticas externas	Pràct. Externes

Coordinació

Nom	Departament
CHIVA SANCHIS, INMACULADA	270 - Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació

RESUM

El Pràcticum de la titulació de grau en Pedagogia es desenvolupa en dos mòduls: el Pràcticum I. *Coneixement de Contextos Educatius*, i el Pràcticum II. *Pràctiques externes*, amb plantejaments, durada i objectius diferents.

Els objectius generals de les pràctiques externes se vinculen directament amb quatre dels objectius globals del títol de Grau:

- Tindre la capacitat de comprendre coneixements de la seva àrea d'estudi.
- Que els i les estudiants sàpiguen aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloquen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat de transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Específicament, l'objectiu central de les Pràctiques Externes és formar al i la estudiant en la intervenció en contextos educatius a partir de l'observació, anàlisi i participació en situacions professionals reals, sota la tutela d'un o una professional. Aquests aspectes es concreten per al Practicum II en:

- Observar la realitat de la Pedagogia en el centre o al lloc de pràctiques, analitzant els trets a partir de les orientacions rebudes al respecte.
- Estudiar els diferents rols i funcions del pedagog i la pedagoga en l'àmbit que hagi triat.
- Col·laborar amb els i les professionals dels centres de pràctiques en les activitats que es realitzen.
- Analitzar les experiències observades als centres de pràctiques.
- Mantenir contacte entre els tutors/es de pràctiques i els tutors/es de la facultat, així com amb altres companys/es que estiguin realitzant les Pràctiques Externes.
- Contrastar la legislació vigent del context educatiu amb la realitat viscuda al centre de pràctiques.
- Relacionar els aprenentatges teòrics i pràctics rebuts a través de les diferents assignatures amb les vivències i experiències educatives.
- Sistematitzar aquesta vivència integral en una memòria, un text, un relat, etc., una vegada finalitzat el període de pràctiques.
- Intervenir en els processos socioeducatius que es desenvolupen en els centres de pràctiques, col·laborant amb els i les professionals.
- Avaluar les intervencions realitzades amb les informacions a què es tindrà accés des del centre.
- Reflexionar sobre el rol del i de la professional de la Pedagogia en els centres de Pràctiques.

ÀREES DE ACTUACIÓ PROFESSIONAL

En el pràcticum, els continguts a treballar estan vinculats a les diferents àmbits d'intervenció en què s'estructura la funció del pedagog/a, i que ens serveixen per a sistematitzar els programes de treball que es realitzen als Centres de Pràctiques.

Aquestes àmbits d'intervenció són les següents:

1. Supervisió, direcció i gestió d'Institucions educatives
2. Innovació educativa i formació del professorat
3. Educació de persones adultes
4. Migracions i interculturalitat
5. Educació i TICs
6. Educació i treball
7. Educació ambiental
8. Atenció a la diversitat
9. Gestió cultural
10. Orientació, diagnòstic i assessorament educatiu

CONEXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Para cursar el Practicum II es necesario haber superado al menos 150 créditos de la titulación entre los que es obligatorio haber superado la asignatura de Prácticum I Conocimiento de Contextos educativos (6 ECTS).

COMPETÈNCIES

1307 - Grau de Pedagogia

- Que els estudiants siguen capaços d'analitzar i sintetitzar.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat d'organització i planificació.
- Que els estudiants siguen capaços de comunicar-se de manera professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.
- Que els estudiants siguen capaços de gestionar la informació.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat de resoldre problemes i prendre decisions.
- Que els estudiants desenrotllen una capacitat crítica i autocrítica.
- Que els estudiants tinguen la capacitat de treballar en equips multi i interdisciplinaris.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat per a integrar-se i comunicar-se amb experts d'altres àrees i en distints contextos.
- Que els estudiants reconeguen i respecten a la diversitat i fomenten la interculturalitat.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat per a desenrotllar, promoure i dinamitzar habilitats de comunicació interpersonal.
- Que els estudiants adquirisquen el compromís ètic actiu amb els drets humans i amb la sostenibilitat.
- Que els estudiants siguen capaços de desenrotllar un aprenentatge autònom al llarg de la vida.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat d'adaptació a situacions noves.
- Que els estudiants desenrotllen la innovació i la creativitat en la pràctica professional
- Que els estudiants tinguen iniciativa i esperit emprenedor.
- Que els estudiants adquirisquen compromís amb la identitat, desenrotllament i ètica professional
- Que els estudiants tinguen la capacitat per a realitzar investigacions educatives en diferents contextos.
- Que els estudiants siguen capaços de reconèixer i valorar els processos afectius.
- Que els estudiants siguen capaços de gestionar amb qualitat.
- Que els estudiants siguen capaços de diagnosticar necessitats, situacions complexes i possibilitats de les persones per a fonamentar les accions educatives.
- Que els estudiants siguen capaços de dissenyar plans, programes, projectes accions i recursos educatius en diferents contextos.
- Que els estudiants sàpien elaborar instruments per a l'arregleplega i anàlisi d'informació educativa.
- Que els estudiants siguen capaços d'aplicar i coordinar programes i metodologies educatives de desenrotllament personal, social i professional.
- Que els estudiants siguen capaços de supervisar i avaluar plans, programes, projectes i centres.
- Que els estudiants sàpien elaborar i interpretar informes tècnics, d'investigació i d'avaluació sobre accions, processos i resultats educatius.

- Que els estudiants siguen capaços de realitzar estudis prospectius i avaluatius sobre característiques, necessitats i demandes educatives.
- Que els estudiants siguen capaços de facilitar i gestionar la cooperació en els processos educatius i professionals.
- Que els estudiants siguen capaços de dissenyar plans de formació del professorat, de formadors i d'altres professionals, adequats a les noves situacions, necessitats i contextos.
- Que els estudiants siguen capaços de dissenyar programes, projectes i propostes innovadores de formació i desenvolupament de recursos formatius en contextos laborals, familiars i institucionals en les modalitats presencials i virtuals.
- Que els estudiants desenrotllen estratègies i tècniques per a promoure la participació i l'aprenentatge al llarg de la vida.
- Que els estudiants siguen capaços d'avaluar polítiques, institucions i sistemes educatius.
- Que els estudiants siguen capaços d'avaluar recursos educatius i formatius.
- Que els estudiants avaluen els processos d'ensenyança-aprenentatge i els agents educatius.
- Que els estudiants siguen capaços d'organitzar i gestionar centres, institucions, servicis i recursos educatius i formatius.
- Que els estudiants desenrotllen models i processos de gestió de qualitat de l'educació i la formació.
- Que els estudiants apliquen estratègies i tècniques de tutorització, entrenament, assessorament entre iguals, consulta i orientació en processos educatius i formatius.
- Que els estudiants siguen capaços d'assessorar sobre l'ús pedagògic i integració curricular dels mitjans didàctics.
- Que els estudiants siguen capaços d'analitzar, dissenyar i avaluar les aplicacions de les tecnologies de la informació i la comunicació associades als processos educatius i formatius.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Els coneixements, les destreses i les habilitats considerats en el mòdul de pràcticum inclouen dues parts fonamentals:

- El treball al centre de pràctiques des de criteris professionals.
- L'anàlisi, la reflexió crítica i la presentació estructurada d'aquest treball, des dels coneixements adquirits al llarg de la carrera.

Concretament, les habilitats i les destreses incloses en tots dos nuclis de treball són, principalment, les que segueixen:

El treball al centre de pràctiques:

- Integració en l'equip de treball.
- Participació.
- Responsabilitat i professionalitat.
- Iniciativa i capacitat de treball autònom.
- Capacitat crítica.

L'anàlisi d'aquest treball:

- Adequació als objectius específics de cada pràcticum.
- Claredat i estructuració de la presentació de les dades i de la informació requerida.
- Claredat, aprofundiment i estructuració de l'anàlisi i la reflexió sobre les pràctiques realitzades, a partir de les aportacions teòriques revisades durant la carrera (les assignatures i la seua aportació) i la documentació específica revisada durant el pràcticum.
- Claredat, aprofundiment i estructuració de l'anàlisi i la reflexió sobre el rol i el perfil professional del pedagog en l'àrea de treball, i sobre el desenvolupament d'aquestes competències al llarg del pràcticum.
- Redacció, documentació, argumentació, rigor conceptual i ús adequat del vocabulari específic de la disciplina.
- Revisió crítica del treball realitzat.
- Sistematització i estructuració de les presentacions als grups de treball, en cas de realitzar-se.
- Organització, presentació i ortografia.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Practicum II. Estudi i Intervenció en contextos socioeducatius

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Pràctiques externes		100
Realització de Pràctiques externes	400,00	0
Seguiment i tutorització de Pràctiques externes	225,00	0
TOTAL	625,00	

METODOLOGIA DOCENT

Es tracta d'analitzar i reflexionar sobre els diversos contextos educatius i les pràctiques educatives on es va a intervenir, mitjançant seminaris o tutories individuals amb el tutor/a de la facultat, que tindran lloc en tres moments:

1. Abans d'anar al centre, en un seminari d'introducció per àmbit professional, i que potser compartit amb els i les tutors/es d'eixe mateix àmbit.
2. Durant les pràctiques, en reunions periòdiques de seguiment. On es posarà en comú metodologies d'intervenció, estratègies i recursos posats en marxa, criteris i competències professionals, experiències i vivències durant les pràctiques
3. En finalitzar les pràctiques, en un seminari d'anàlisi i avaluació.

Durant el primer quadrimestre hi ha dos tasques fonamentals:

- Gestió de les pràctiques: verificació de les places i de l'adequació dels programes oferts, gestió de tota la documentació vinculada amb les pràctiques. Primeres reunions de coordinació amb el centre de pràctiques i tutories amb els i les estudiants. (Enviament dels documents necessaris per l'inici de les pràctiques als tutors/es dels centres de pràctiques: Guia docent, acord de pràctiques, etc.).
- Preparació del treball de pràctiques: anàlisi preliminar amb els tutors/es de facultat dels centres de pràctiques, les seues àrees d'intervenció, els programes que desenvolupen, els usuaris que atenen; revisió de documentació i bibliografia adient. **Cada tutor/a, en funció dels centres que tinga assignats acordarà amb els respectius tutors/es de centre entre quatre o sis competències específiques vinculades a l'àmbit professional i/o d'intervenció del centre de pràctiques.**
- Seminaris específics, a desenvolupar a la facultat. Seminaris al voltant de cada un dels àmbits professionals. Preparen aquests seminaris les tutores i tutors de la Facultat que tutel·len centres en cadascun dels àmbits. Poden ser en col·laboració amb el Col·legi Professional, i/o amb els professionals dels centres de pràctiques.

Les activitats fonamentals del Pràcticum es realitzen al llarg del període de pràctiques i són totes obligatòries:

- Realització de les estades als centres de pràctiques que en el pràcticum II són **400 hores presencials**.
- Durant i després de les pràctiques es planteja una tercera tasca fonamental: l'anàlisi i reflexió crítica sobre l'experiència al centre. Amb els tutors/es de facultat i **organitzats en seminaris de treball**, s'analitzen les diferents experiències; els programes implementats o altres programes alternatius que es podrien haver implementat; els sistemes de seguiment i avaluació dels programes... Aquest procés grupal de reflexió es completa amb una anàlisi crític del propi sistema de pràctiques i de la idoneïtat dels centres, que ens permet millorar a poc a poc l'oferta de centres i la dinàmica de treball.

A partir de la reflexió individual i grupal sobre les pràctiques, l'estudiant elabora *individualment* una **Memòria de Pràctiques**. La Memòria de pràctiques ha de ser el resultat de la reflexió del i la estudiant sobre el treball realitzat i les circumstàncies en què es va desenvolupar. Per a realitzar-la necessitarà demanar informació sobre el centre de pràctiques al seu tutor/a del centre, **la qual cosa farà respectant la convenient confidencialitat sobre la informació obtinguda**.

Els esquemes orientatius de les Memòries, que en tot cas seran concretats per cada tutor/a de la Facultat estaràn disponibles en aula virtual. La i l'estudiant entregarà la memòria al seu tutor/a abans de la dada indicada, o en la data acordada amb dues parts. Si hi ha dos o més estudiants en un mateix centre, una part de la memòria pot ser compartida entre els i les estudiants.

PREVISIÓ DEL VOLUM DE TREBALL (PII)

Activitats formatives	Metodologia	Crèdits ECTS	Hores
Entrevista d'orientació i activitats de seguiment intermèdies	Tutories amb els i les tutor/es de la Universitat i del centre.	1	25
Assistència al centre de pràctiques	Aplicació de la teoria i allò après, a la pràctica del centre.	16	400
Assistència a seminaris	Contribucions orals i escrites dels i les estudiants i experts externs guiats pel professor/a. Debats.	2	50
Jornades i seminaris sobre eixides professionals	Tècniques expositives i participatives	1	25
Elaboració de la memòria final de pràctiques	Anàlisi, síntesis i reflexió valorativa de l'activitat realitzada al centre de pràctiques	4	100
Anàlisi i avaluació	Avaluació de processos i resultats amb els tutors de la Universitat	1	25
TOTAL			25625

AVALUACIÓ

AVALUACIÓ

Entenem les pràctiques com un procés formatiu i d'aprenentatge en el que es posen en joc diverses competències professionals, hi ha uns criteris obligatoris que són condició **NECESSÀRIA, PERÒ NO SUFICIENT** per a superar el mòdul de pràcticum. Estos són:

- Assistència a reunions o seminaris sobre les pràctiques.
- Puntualitat i assistència al centre de pràctiques.
- Comportament i actitud professional.
- Presentació de la memòria i altres documents en els terminis establerts

Cada tutor/a avalua individualment els i les estudiants assignats al mòdul de Pràcticum. L'avaluació inclou aquests elements:

1. *Valoració del tutor/a del centre de pràctiques (25%).*

És la persona que s'ha responsabilitzat de la tutorització directa de l'estudiant en pràctiques i en pot aportar una valoració fiable, tot considerant criteris com ara la participació del i la estudiant, la integració a l'equip de treball, la professionalitat i responsabilitat, la iniciativa... Aquesta valoració es realitza mitjançant:

- **El qüestionari d'avaluació (proporcionat per ADEIT via online al tutor/a de pràctiques que apareix al contracte)**
- Les entrevistes de l'estudiant amb el tutor/a del centre de pràctiques i d'aquests amb el tutor/a acadèmic.
- Un llistat de almenys entre quatre i sis competències específiques pròpies del centre de pràctiques que hauran acordat i concretat en les primeres reunions de coordinació amb els tutors/es de centre de pràctiques i les tutories amb l'estudiantat.

En cas que l'estudiantat finalitze les seves pràctiques abans de la data del acord de pràctiques haurà d'escriure un correu electrònic a ADEIT (omara.parra@fundacions.uv.es) indicant el nom i cognoms de l'estudiant així com la data de finalització de les pràctiques per activar el procediment d'avaluació i enviar així qüestionari proporcionat per ADEIT al tutor/a de centre de pràctiques.

2. *Memòria (60%)*

En el Pràcticum és tan important el treball realitzat al centre com la reflexió que fa el i la estudiant a partir d'aquest. Tots dos es presenten en la Memòria del Pràcticum, que és el document de treball fonamental d'aquest mòdul. En aquest dossier s'inclouen l'estructura i els epígrafs claus de la Memòria, que poden ser matisats per cada tutor/a. Els criteris fonamentals per a la correcció de la Memòria són els següents (matisats, si és convenient, per cada tutor/a):

- Claredat i estructuració de la presentació de les dades i de les informacions requerides.
- Claredat, argumentació i estructuració de l'anàlisi i la reflexió sobre les pràctiques realitzades.
- Claredat, aprofundiment i estructuració de l'anàlisi i la reflexió sobre el rol del pedagog/a en l'àrea de treball i sobre les aportacions teòriques revisades durant la carrera (les assignatures i la seua aportació).
- Adequació als objectius específics del Pràcticum I o II.
- Organització, presentació i ortografia.
- Redacció, documentació, argumentació, rigor conceptual i ús adequat del vocabulari específic de la disciplina.

3. Valoració del tutor/a de la Facultat (10%)

El treball de seguiment i de reflexió realitzat pel tutor/a de la Facultat li ofereix criteris per emetre la seua pròpia valoració de les pràctiques realitzades per el i la estudiant. Aquesta valoració es construeix principalment sobre els criteris següents:

- Assistència i participació a les reunions i als seminaris de seguiment.
- Valoració de les pràctiques, en funció de les entrevistes amb el tutor/a i les visites al centre (participació del i la estudiant en el centre, integració en l'equip de treball, treball autònom, professionalitat...).
- Realització d'activitats (anàlisi de documents, elaboració d'informes, exposició oral ...).

4. Autoavaluació del i la estudiant (5%)

L'estudiantat elaborarà una autoavaluació del seu procés de pràctiques atenen als criteris de: a) responsabilitat i professionalitat; b) actitud i cordialitat; c) Autonomia; d) Integració a l'equip de treball. Així com a les competències establertes a la guia docent i acordades amb els tutors/es acadèmics i de centre.

Criteris per a l'avaluació de la memòria de pràctiques:

Valoració màxima

Qualitat de les activitats desenvolupades. Punts fonamentals, bàsics i significatius. Reflexions rellevants, abundants, ben raonades, amb notes i arguments que incideixen en els aspectes nuclears de les pràctiques o dels apartats tractats en la memòria. La redacció demostra un estil coherent, precís, clar, amb una bona organització i absència d'errors en l'ús gramatical i lingüístic. Riquesa de vocabulari i domini del llenguatge.

Valoració mitjana

Activitats desenvolupades representatives. Punts significatius, alguna cosa rellevants, discutibles ... Algunes reflexions rellevants, incipientment raonades, amb arguments que toquen ocasionalment alguns nuclis de les pràctiques o dels apartats tractats en la memòria. La redacció està organitzada de manera simple amb un estil una mica coherent, conté alguns errors en l'ús gramatical i lingüístic. El vocabulari és apropiat, correcte, sense luxes retòrics.

Valoració insuficient

Activitats desenvolupades poc significatives. Reflexions i aportacions tangencials, escasses, inconnexes, que toquen alguns punts de les pràctiques o dels apartats tractats en la memòria i que suposen una reflexió pobre sobre les mateixes. L'estil lingüístic és pobre, conté errors en l'ús gramatical i sintàctic. Vocabulari repetitiu, monòton. Escassa varietat en l'estructura de les frases.

Hi ha **dues situacions** que poden comportar **la no-superació del Pràcticum**, que impliquen:

- Si el període de pràctiques s'ha desenvolupat correctament, però la realització de la Memòria és incorrecta o deficient, el i la estudiant ha de repetir-la i presentar-la al tutor/a de la Facultat per a la segona convocatòria.
- Si l'informe del centre de pràctiques, corroborat pel tutor/a de la Facultat, és negatiu i indica problemes importants en el desenvolupament de les pràctiques, el i la estudiant haurà de repetir tot el període de pràctiques el curs següent. Així mateix, el incompliment de les hores de pràctiques es motiu de no superació del pràcticum.

Procediment Matrícula d'Honor del Pràcticum

La concessió de Matrícula d'Honor es competència de la Comissió de pràctiques del centre. Cada tutor/a que vullga proposar un candidat/a per a Matrícula d'Honor (MH) presentarà a la comissió **un escrit raonat** segons el model facilitat per la comissió de pràctiques i disponible a l'Annex 4. La comissió pràctiques de totes les propostes rebudes adjudicarà les MH de cada practicum en funció dels criteris de:

- Rellevància de les activitats desenvolupades i implicació en el centre de pràctiques
- La memòria de pràctiques, en relació a contingut, reflexió sobre la pràctica i desenvolupament del projecte formatiu de pràctiques.
- Valoració del tutor/a del centre de pràctiques.
- Informe elaborat pel tutor/a acadèmic.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Alfaro, I. (2006). Seminarios y talleres. En de Miguel (coord.) Metodologías de enseñanza y aprendizaje para el desarrollo de competencias. Madrid, Alianza Editorial, pp. 53-81.
- Barberá, M.A., Pérez Boulosa, A. y Chirivella, A. (2007). Programa de Evaluación de las Prácticas en Empresas (PAPE) de la Universitat de València. En Cid, A.; Raposo, M. y Pérez, A. (coords.): Buenas prácticas en el Practicum, Poio: Andavira, pp. 119-128.
- Castrechini, A.; Armadans, I.; Aneas, A. (2013). ¿Cuáles competencias se desarrollan durante el Prácticum? Percepción de tutores y estudiantes. Comunicación. IV Congreso Internacional UNIVEST 2013. Estrategias hacia el aprendizaje colaborativo. Girona: ICE-Universitat de Girona.
- Costa, S., Novella, A., Pérez-Escoda, N., Venceslao, M., Forés, A., Usurriaga, J. y Freixa, M. (2011). Quadern de pràctiques del Tutor/a de la Universitat (curs 2011-2012). El pràcticum: espai per la transferència de competències i el desenvolupament professional de l'Educador/a Social. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Freixa Niella, M., Novella, A. y Pérez-Escoda, N. (2012). Elementos para una buena experiencia de prácticas externas que favorece el aprendizaje. Barcelona: Octaedro.
- García Nieto, N. (2008). La función tutorial de la Universidad en el actual contexto de la Educación Superior. Revista Interuniversitaria de Formación de Profesorado, 22, pp. 21-48. [En línea] <http://redalyc.uaemex.mx/src/inicio/ArtPdfRed.jsp?iCve=27413170002>.
- García, E. (2006). Prácticas externas. En de Miguel (coord.) Metodologías de enseñanza y aprendizaje para el desarrollo de competencias. Madrid. Alianza Editorial, pp. 103-131. [En línea] <http://www.ugr.es/~recfpro/rev123COL1.pdf>
- Gavari, E. (Coord.) (2005). Estrategias para la observación de la práctica educativa. Madrid: Centro de Estudios Ramón Areces.
- Gobierno de España (sf). Estrategia Universidad 2015. Disponible en: http://www.redtcue.es/export/system/modules/com.tcue.publico/resources/DescargasTcue/estrategia_universidad_2015_univ.pdf
- Guerrero y López (2006). El pràcticum en la formació de pedagogos ante la convergencia europea. Algunas reflexiones y propuestas de mejora. Revista de Educación, 341, 517-552.
- Martínez Figueira, E. y Raposo Rivas, M (2010). Funciones generales de la tutoría en el Practicum: entre la realidad y el deseo en el desempeño de la acción. Revista de Educación, 354, pp. 155-181. [En línea] http://www.revistaeducacion.mec.es/re354/re354_07.pdf

- Martínez, M. (2010). Aprendizaje servicio y responsabilidad social de las universidades. Barcelona: Octaedro.
- Pérez Boullosa, A. (1996). La Evaluación de Prácticas en Empresa/ Practicum. Propuestas concretas. En Lobato, C. (Ed.): Desarrollo Profesional y Prácticas/ Practicum en la Universidad. Bilbao: Servicio Editorial Universidad del País Vasco. pp. 87-115.
- Pérez Boullosa, A. (2006). Tutorías. En de Miguel (coord.). Metodologías de enseñanza y aprendizaje para el desarrollo de competencias. Madrid: Alianza Editorial, pp.
- Raposo Díaz, M. y Zabalza Beraza, M. A. (2010). La formación práctica de estudiantes universitarios: repensando el Practicum. Revista de Educación, 354, pp. 17-20. [En línea] <http://www.revistaeducacion.educacion.es/re354/re354_01.pdf>
- Reglamento de prácticas externas de la Universitat de València. [En línea] <http://www.adeituv.es/download/practicas/REGLAMENTO_PRACTICAS_EXTERNAS_UNIVERSITAT_VALENCIA_2012.pdf>
- Vázquez Navarro, I. y otros (2013). Cómo tutelar unas prácticas externas de calidad. Manual de Calidad de la tutoría de prácticas externas de la Universitat de València. Valencia: Universitat de València y Fundació Universitat-Empresa, ADEIT.

Zabalza Beraza, M. A. (1996). El tutor de prácticas: un perfil profesional. En Actas del IV Symposium Internacional sobre el Practicum. Los Tutores en el Practicum: Funciones, Formación, Compromiso Institucional. Poio (Pontevedra).

Zabalza, M. (2013). El Practicum y las Prácticas en Empresas en la formación universitaria. A la búsqueda de una formación equilibrada. Madrid: Narcea.

Zabalza, M. (2013). El Practicum y las Prácticas en Empresas en la formación universitaria. A la búsqueda de una formación equilibrada. Madrid: Narcea.

- Cid Sabucedo, A., Pérez Abellás, A. y Sarmiento Campos, J. A. (2011). La tutoría en el Practicum. Revisión de la literatura. Revista de Educación, 354, pp. 127-154. [En línea] http://www.revistaeducacion.mec.es/re354/re354_06.pdf
- Gavari, E. (2012). Estrategias para la comunicación escrita en el Practicum. Madrid: Centros de Estudios Ramón Areces.
- Gavari, E. (Coord.) (2005). Estrategias para la observación de la práctica educativa. Madrid: Centro de Estudios Ramón Areces.
- Gavari, E. (Coord.) (2007). Estrategias para la intervención educativa. Practicum. Madrid: Centro de Estudios Ramón Areces.
- Lobato, C. (1996). Desarrollo profesional y prácticas/ practicum en la universidad. Bilbao: Universidad del País Vasco.
- Martínez Olmo, F., Sabariego, M. i Vives, T. (2003). Las nuevas tecnologías aplicadas en el Prácticum de Implicación de la Facultad de Pedagogía de la Universidad de Barcelona. En M. Zabalza, (Coord.). Actas VII Simposium Internacional sobre el Prácticum. (El Prácticum como compromiso institucional: los planes de prácticas. Poio (Pontevedra).
- Pérez Boullosa, A. Barberá, M. A. y Chirivella, A. (2006). Programa dAvaluació de les Pràctiques en Empreses (PAPE) de la Universitat de València. Guia dAutoavaluació. Valencia: Universitat de València.
- Pérez Boullosa, A., Alfaro, I., Barberá, M. A. y Ramírez, I. (1993). Evaluación del practicum de orientación educativa, a partir de las opiniones de los estudiantes y de los centros de formación. En VI Seminario de Modelos de Investigación Educativa. Madrid: AIDIPE. pp. 177-188.
- Puig, J. M.; Batlle, R.; Bosch, C. y Palos, J.(2007) Aprendizaje Servicio. Barcelona. Octaedro.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Continguts

Es mantenen els continguts recollits inicialment en la guia docent

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

Reducció del pes d'unes activitats i substitució per altres, mantenint el volum de treball que marca la guia docent original.

3. Metodologia docent

* Si les pràctiques s'interrompen o paralitzen després d'haver superat el 50% de les hores, es proposa:

- canviar a telepràctica fins a completar les hores
- si no és possible el canvi a telepràctica, el tutor/a de Facultat proposarà entre una i dues activitats per a realitzar i completar les hores, o bé completar les hores amb cursos oferts des d' UVocupació
- si és possible més endavant, reprendre la pràctica presencial fins a completar les hores, inclús mitjançant un nou acord de pràctica extracurricular.

* Si les pràctiques s'interrompen o paralitzen sense haver superat el 50% de les hores, es proposa:

- canviar a telepràctica fins a completar les hores
- si no és possible el canvi a telepràctica, el tutor/a de Facultat proposarà entre una i quatre activitats per realitzar i completar les hores, o bé completar les hores amb cursos oferts des d'UVocupació
- si és possible més endavant, reprendre la pràctica presencial fins a completar les hores, inclús mitjançant un nou acord de pràctica extracurricular.

4. Avaluació

La memòria de pràctiques ha de deixar constància expressa de:

- a) el nombre d'hores realitzades i el format
- b) les competències assolides en el desenvolupament de les pràctiques presencials, telepràctiques i/o tasques proposades pel tutor/a de Facultat

A més, el tutor/a de centre de pràctiques ha d'emetre un informe d'avaluació de pràctiques indicant el nombre d'hores, sempre que s'hagués realitzat més del 25% de les hores. (proporcionat per ADEIT)

El tutor/a de Facultat emetrà informe d'avaluació reflectint les hores realitzades en cada modalitat, les competències treballades i el grau d'assoliment de les mateixes.

5. Bibliografia

La bibliografia recomanada es manté, doncs és accessible i està a l'abast de l'estudiantat.